

Hétfői Napló

Előfizetési ára: egy évre ——— 80 korona
egy hónapra ——— 7 korona

POLITIKAI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN HÉT FŐN REGGEL.

Szerkesztőség: VIII. RÜKK SZILÁRD-UTCA 3.
Kiadóhivatal: VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8. SZÁM.

Kék, vagy pósta

Nem azokkal a boldogtalan embertársainkkal akarunk alább foglalkozni, akiknek nincs pénzük és megélhetésük örök rejtély, hanem azokkal a boldogtalanokkal, akik még úgy, ahogy el vannak látva pénzzel. A felületes szemlélő bizonyosan megvetően legyint a kezével: ostoba beszéd, mi baja lehet annak, akinek az istenek pénzt juttattak? A felületes szemlélő azonban nem ismeri a magyar állapotokat, nem tudja, milyen pokoli zür-zavar tombol itt és nem is sejti, milyen gordiusi bonyodalmat kell megoldania annak, akinek véletlenül van valami pénzeszkéje.

A fizetését mindenki a postalatacoké köztisírt bankjegyeiben kapja, ez azonban nem akadályozza meg a háziurakat és a kereskedőket, hogy ők viszont ne osztrák-magyar bankjegyet követeljenek tőle a szerencsétlentől. A lakás nemes versenyre kel a portugál szardíniával és az olasz térszáruval, amelyért a kereskedő indokoltan kér kékpénzt, lévén külföldi áruroló szó, de hogy a lakásért milyen jogon követeljen kékpénzt, az örök rejtély. A vajért, a zsírért, a szivarért, a szénért, a fűért, a cipőkrémért, a kolbászáért, a húsrért és a cipőért is kékpénzt követelnek, kérdezzük tehát a pénzügyminisztert, hogyan fizessenek az emberek, mikor mindekit postapénzben fizetnek és hogyan éjnek meg, mikor kékpénzt csak fizető számlák vesztésével kapható?

A kormány rendeletlen szabályozta a pénzforgalmat és elrendelte, hogy a postapénzt egyetlen értekezésben kell elfogadni a kékpénzzel. Hogyan lehet mégis, hogy ekkora nyíltsággal szegik meg lépten-nyomon a pénzügyminiszter rendeletét és hogyan merészelnek a szerencsétlen, kintzszorolt posti embertől kékpénzt követelni a vajért, a lakásért és a szénért, mikor mindez belföldi áru? Ha valakinek portugál szardíniára vagy olasz térszáruja fáj a foga ám fizessen kékpénzzel, de belföldi árúért senki se merészeljen kékpénzt követelni.

A világ teremtése előtt nem lehetett olyan káosz a világegyetemben, mint amilyen káosz dúl vég Magyarországon napjainkban. Postapénz, kékpénz, jó készítés, rossz készítés, jó huszonöt-koronás, rossz huszonöt-koronás, ember legyen a talpán, aki el tudja sorolni a forgalomban lévő bankjegyek különböző és hitelen elnevezését. Ha az ember véletlenül olyan szerencsés esillagzat alatt született, hogy van munkája és keres néhány forintot, külön pénzügyi tanácsadóll kell tartania, aki átvezeti a pénzügyi káoszban és megmagyarázza, hogyan lehet valamilyen vásárolni. A baj csak az, hogy ez a pénzügyi tanácsadó is kékpénzben követeli a fizetését.

Letartóztatták Tisza délelőtti látogatóját

Gärtner beismeri, hogy ő járt a gyilkosság napján Tiszánál

— A Hétfői Napló tudósítójától —

A főkapitányságon vasárnap délelőtt is folytatták a kihallgatásokat Tisza István meggyilkolása ügyében. Ma érkeztek vissza az államügyészségtől a főkapitányságra az eddigi nyomozás iratai s most újból megkezdik a nyomozást, egészen új alapon, amint ezt a csütörtöli délután megtartott helyszíni szemle szükségessé teszi. Az első nyomozás aktái még mindig nem kerültek elő, a második nyomozást a profetárdiktatura bukása után, augusztus 5-én rendelte el Váry Albert dr. főállamügyész s azóta a gyilkosság elkövetésének, illetve a gyilkosságban való bűnrészeségnek vádját alatt öt ember ül vizsgálati fogságban.

Szembesítések és kihallgatások

A hétfői napra várják Rákóczi Zsigmond esendőrőrmester megérkezését. Ő volt a vezetője annak a esendőrökhöz tartozó, amely a Hermína-ut 35/a. szám alatti Rohim-villában Tisza Istvánt örlte. Az ő vallomásától is sokat várnak, mert fontos a lefegyverzés ügyének felderítése s hogy kik voltak azok a esendőrök, akik vonatok Tisza védelmére sietni. Detektívek nyomozzák Gärtner Mór Marcellt, aki a gyilkosság délelőtti állítólag rablási szándékkal Tisza lakásán járt s aki a múlt hét eleje óta elfüött Mária-utcai lakásáról.

A rendőrségben a nyomozást maga a detektívfőnök, dr. Nagy Károly főrendőrfőtanácsos vezeti, míg a kihallgatásokat dr. Szrubán Dezső rendőrkapitány végzi. Ő fogja kihallgatni már a hétfői napon a Nemzeti Tanács intézőbizottságának tagjait is. A rendőrkapitány a tanúknak felmutatja azt a fényképet, amelyen a tizenegyes katonatanács tagjai vannak lefotografálva. Eddig Dobó István vegyipari vállalkozó, a volt matrózlé, vélik a leg-határozottabban felismerni. A szembesítést dr. Kovács Lajos vizsgálóbíró szobájában Azél Imre főállamügyészhezjeltes jelenlétében történt, de eddig pozitív eredményre még nem vezettek. A nyomozás, noha nagy apparátussal folyik, még mindig tapogatózó, mert az a tény, hogy fontos tanúk vidéken tartózkodnak s csak nehezen érhetőek el, a nyomozás gyors lefolytatását akadályozzák. Egész sereg

detektív utazott a vidékre, missziójukról azonban még nem érkezett jelentés. A mai délelőtti folyamán lényegesen tanuvallomások törtétek, új fázisa a nyomozásnak még nincs, azonban a rendőrség má olyan fontos adatok birtokába jutott, amelyek alapján a gyilkosság ügyének teljes felderítését remélik.

Almásy grófnő felismerte Dobót

A lapoknak ama jelentésével szemben, hogy Almásy Denise grófnő törvényszéki orvos vizsgálata megítélésére vonatkozóan, arról értesülünk, hogy ilyen indítványt az államügyészség nem terjesztett elő, a vizsgálóbíró orvos szakértői vizsgálatot nem rendelt el. A grófnő mintegy öt percen át állt szemtől-szembe a gyilkosokkal és halálozott felismerte Dobó Istvánban az egyik gyilkost. Hétfőn reggel a rendőrségben kihallgatják Dániel esendőrt is, aki Tiszát örlte. Azonkívül a rendőrküldeti parancsnokság a esendőrök mulasztására vonatkozóan a legújabb vizsgálatot rendelt el. Rendkívül fontos Gärtner Mór Marcell közértesítése is, mert eddig már négy feltélen szavahihető tann jelentkezett, akik mind egybehangzóan vallották, hogy Gärtner járt a gyilkosság délelőtti Tisza István lakásán.

Gärtner keresik a vidéken

A detektívfőnök intézkedése a Tisza-nyomozás nyomozásával megkezdett detektívcsapatok egyike vasárnap délután is inspekciót tartott, hogy esetleges újabb nyomok felismerése esetén a legbiztosabb nyomozást elvégezzék. Ugyanezen ügyeletet tart a főkapitányság a bűnyű előadói is, hogy újabb tanúk jelentkezése esetén legrövidebb idővel vezessen fel. M a délután Babos dr. rendőrfőtanácsos tartott ügyeletet, tanú azonban nem jelentkezett.

A legnagyobb fontosságot Gärtner szerepének felidőadása most a rendőrség. Felutalása iránt nagyvonalú diszpozíciók lértak, mert Gärtner délelőtti látogatása még nincs teljesen megvilágítva. Gärtner Marcellnek éppen a gyilkosság napján tett rendkívül furcsa „rablási kísérlet” orvos tanuvallomásokból következtetve, nincs minden egyéb számból nélkül és erre néve a nyomozás már eddig is fontos adatok birtokába jutott. Detektívek ma reggel vidékre utaztak, mert Gärtner tartózkodási helyére néve bizalmas értesítést kaptak. A főkapitányságon nem önök felvilágosítást a nyomozás mai stádiumáról, mert a nyilvánosság informálásával nem akarják veszélyeztetni a nyomozás eredményét. Annvit azonban mégis köszönetnek a nyilvánosságnak, hogy az eddigi sítéletben való tanuvallomások helyett máris pozitív adatok birtokában van a rendőrség.

Lapzártakor értesülünk, hogy a rendőrség elfogta Gärtner Marcellt. A főkapitányságon kihallgatták, ahol beismerte, hogy ő járt a gyilkosság délelőtti Tisza Istvánnál. Mikor kijött Tiszától, a villa előtt több katonát látott, akiket elküldött azzal, hogy lába jöttek, mert Tisza István nincs otthon. A rendőrség természetesen a legnagyobb apparátussal nyomoz tovább a döntő és fontos vallomások alapján. Gärtner Marcellt a mai nap folyamán letartóztatták.

Élet a csendes Várban

Suta az entenimissziók hadiszállásán

— A Hétfői Napló tudósítójától —

Evek óta, ha Budáról beszélnek az emberek, sohasem beszélnek másképp, mint a csendes Buda, a csendes Vár. Pedig ma a Vár nem is olyan csendes. Nincsenek ugyan nagy parádék, az egykori királyi palota előtt nincs vartáváltás, Gotterhalte, burgzaszándár, nemes lestor, koronász, darabonlestor, hatalmas szál angol katonák strázsálnak itt leisztozók káki-egyunruhájukban, barátságosok, intelligensok s éppen úgy kománok az amerikai vagy olasz strázsával, mint a rendőrnökkel, aki persze nem érli a szavukat, de mosolygós arcot vag a némajátékhöz, amelynek pedig történelmi jelentősége van. Olyan a Vár ma, mint egy Biedermeier-korabeli villán tele antik eszesbecsekkel, Sevrés és Aitwienporcelánokkal.

A Dísz-téren Hatvany bárók, Apponyi gróf, Esterházy Miklós herceg egycemeles, előkelien finom palotáin, hol az Egyesült Államok negyvenvölto esillagos lohogója, hol pedig Nagybritania keresztvölto fehér zászlaja. A kapu előtt katonái őrségek, olyan a közemberek arca, hogy nehéz lenne megállapítani ezekről az intellektuális arcképekről, vajjon a polgári életben kereskedő, bankár, hivatalnok vagy iskolai tanár-e az illető. Pompás autómobilok állnak a paloták előtt, vagy a kapuajtókban. Az amerikai autók rendszáma valahol a készsázezeresre felül jár, az angol meg a francia autók is a számos magas régiójában kalandoznak. Az Uri-utca, a Tárnok-utca, Verbőczy-utca házain is sűrűn látni entente-zászlókat, a Várban a házakon még lennek az esmosított, szinehagyott nemzeti zászlók, itt még van lelkesedés.

A Verbőczy-utca 27. számú egycemeletes palota Zichy Rafael grófé. Fehér-kék-fehér lohosó a házán, itt székelt Sir George Clark. A kapu előtt autók és elegáns fogók, néhány kívánsó, két szál rendőr. A kapu alatt balra egy empire-stílusú terem, régi olajfestményekkel, zászlókkal, a múlt század ele-

léről, a szabadságharc idejéből valók. A terem, inkább szoba, mint hall, lépcső vezet fel az emeletre, a párisi ötös tanács felhatalmalt küldött jébar, aki hétköz, megértést, gazdasági boldogulást kívánt szerezni ennek a meggyőzött, megvédett országnak. A ház előtt már lovasrendőrök is álltak, a bécsi kapu előtt meg a Szentháromság-terren is, egy román felzárkójai az Albrecht-sarkán posztolt gépfegyverekkel meg győztesülőkkel.

ből. Tisza István öve fölé nem távozott innen.

A gyilkosság napján.

Nem érdektelen visszatekinteni a vakmerő Tisza viselkedésére azon a napon, mikor gyilkosai örökre végezték vele.

Mikor a Hermína-úton megkezdődött a veszteli autózás, Rohelmék óvatosságából becsukták a nyaraló kapuját. Tisza rögtön parancsot adott, hogy nyissák ki a kaput.

— Nem kell félni. — mondta mosolygva. — Egy kis lármától még nem hal meg az ember.

De mikor délután az ismeretlen ember valami ürügyvel ott járt a villában, gondolkodába esett és nem kifogásolta többé, hogy a kaput bezárják. Ekkor már sejtette, hogy a háza fogja megelni az éjszakát. Egész nap ott állt dolgozószobája ablakában, amelyből ki lehet látni a Hermína-utra s szótlanul nézte a kapu előtt ácsorgó löveget. J ótvágyu ember volt, de dühben alig nyult az ebédhez. Késő délután hazajött a fiatal Rohelm, Tisza találkoztott vele a lépcsőn. Ekkor már oty zavart volt, hogy idegesen rákiáltott a háziúri úrra:

— Mit akarnak tőlem?

— Kérem, kegyelmes ur, én vagyok. — mondta Rohelm Géza.

— Tisza szeliden elmosolyodott.

— Bocssáson meg, de nem ismerem magára. Az utóbbi időben nagyon rosszak a szemeim.

Estefelé jötték a katonák, a gyilkosok. A hármára a szemével lefedten felszaladt a villaiba, mivel körüli akarták fogni az urakat, de Tisza, aki akkor már bizonyosan tudta, hogy megölik.

A vörös ház

Apróságok a történelmi villáról

Ott áll a vörös ház a ligetben, a lehelő favelek aranyzónyogva veszi körül, haladókló fák meregetik előtte ágaikat a szürke égbolt felé, mely mint egy beláthatatlanul nagy kupolacsarnok borul a fák fölött, őszi hervadásra. A csatások kertben kis gyermekek játszanak. Nem lebeg semmi titokzatoság a vörös ház fölött, az elegáns rücskaput megpillantva, nem csup felénk az angol detektívregények hangulatát, gazdag emberek palotája ez, melyhez hasonló századi akad a nagyvárosok periferiáin. És mégis: a vörös háznak volt legnagyobb szerepe a századok vörös Magyarország történetében, a kert megszállt utján rohantak végig az ismeretlen katonák, akik az acéltól bővéstől magyar államfordít megölték a megfektetült fát, melytől Tisza István vére hagyott, még ma is ott sötétlik a parketten, ahol a vasember a gyilkosaival szemben állott.

Tisza hérben bírt a villa földszintjét, tizenháromezer koronát fizetett érte évenként, 1917-ben bérletét ki a fia, aki azóta szintén elment az ötégsapja után.

A szolgálattész Tisza.

Nyolc-tíz főből álló szolgaszemélyzet tartották, de mégsem igen éltek fenyűző életet. Vendégek mindentap voltak, de többnyire csak téra. Tisza egész délutánt dolgozott, könyvekkel bujt, Tiszánál leginkább egy karosszékben ült, mert betegsége miatt nem igen bírt a járást. Rohelmékat, akik az emeleten laktak, nagyon kedvelték, gyakran lehválták őket magukhoz s a volt miniszterelnök annyira szolgálattész volt velük szemben, hogy egyszer maga szaladt föl a lépcsőhöz s bejelentette:

— Nagyszámú asszony, tessék felkúldeni valakit, szent hoztak.

A fiatal Tisza inkognitóban vette ki a paja számára a lakást és Rohelmék, aki akkor még nem tudta, ki lesz az új lakója, kikötötte, hogy a földszintet hallt neki engedni használni a lakónak. Később udvariasan visszavonta ezt a kikötést, de Tiszának nem válték igénybe az előzetes engedélyt és sohasem tartózkodtak a házban. Csak egyszer voltak jelenbe, október 31-én, mikor a katonák lármájára kijöttek a szol-

Giesswein Sándor előtérben

Sir Georg Clerk ma befejezi a kihallgatásokat

— A Hétfői Napló tudósítójától. —

Budapest, november 2.

Sir George Clerk a vasárnapi napot a fővárosi téllől, *Gurgón* töltötte, ahol vadászatra vendége volt *Károlyi* József grófnak. Így szünetelt azok a kihallgatások, amelyek most már végül felé közelednek és amelyek teljesen tisztán képet nyújtanak az ántant idekúrdított meghatalmazottjának a magyar politikai élet mai helyzetéről, és arról a kibontakozási lehetőségéről, amely meghozhatja a politikai válság megoldását. Hétfőn folytatja Sir Georg Clerk a politikusk kihallgatását és ekkor fogadjon *Apponyi* Albert grófol, aki hétfőn reggel érkezik a fővárosba, míg utána *Giesswein* Sándort.

A vasárnapi nap politikai érdekesége különben az, hogy tekintélyes faktorok közbelépése folytán előtérbe került *Giesswein* Sándor neve. Egyes híreken azt vélik alkalmásnak arra, hogy a kihallgatások után Sir Georg Clerkét felvontatják *pártközi konferencián elnökséjén*, de ennél többről is szó van, még pedig arról, hogy *Giesswein* legyen az új kormány fele.

A fentemlítt és súlyos bíró tenyész azert tartják *Giesswein*at legalkalmasabbnak kormány alakításával, mert szerinte *Giesswein* nem *konjunktúra* bekeletitük, nem *deflatív*, hanem a béke eszméjének évezides hárca. Ezek a tényezők egyelőre más különböző pártállású politikusk nevét is felszárta hozták, akik lárcát vállalnának a *Giesswein* fele kormányban.

De alkalmásnak tartják *Giesswein*

megparancsolta, hogy azonnal térjenek vissza a souterrainbe, így a borzalmak perchen, nem volt mellette más, mint a felesége és Almássy Denise grófné.

Négy láda patron.

Mikor a gyilkosság történt, négy láda patron állt a nagy écsarnokban. Tisza hozatta ide a ládákat, hogy mi okból, azt senki sem tudja. A katonák golyói a ládáktól két lépésnyire árródtak a falba.

A lapok annakidején megírták a párbeszédet, mely Tisza és gyilkosai közt lefolyt, de ez nem egészen hiteles, mert a közkatona simulatlo uriember, aki elsőnek lótt Tiszára, nem csupán azt vette a számére, hogy ő okozta a háborút, hanem ezt is:

— A kegyelmes ur az oka, hogy a feleségeink a háboru alatt rosszaká lettek és hogy az apró gyermekeink kopáltak. A kegyelmes urnak most ülött a halálos öröjén.

Elkeltetesen megdulta neki a címzést, mielőtt holt és mozdulatlan embert esdült beléle.

A haltra, ahol a gyilkosság történt, egy körülfutó galéria kéntik le, mely a Rohelmék lakásához tartozik. A esdült itt jár-ekl egész nap, s éjszaka, mikor a világ étesedensedik a Hermína-uton, ott látja maga alatt a gyöngén megvilágított esarnokot, melyben a Tisza-dinasztia utolsó nagyaság, a közpörből ráukmaradt, kemény és nyakos magyar, a gyilkosok golyóitól találya, összesimült. Nem borzadnak-é össze a esdűnd éjszakában, mikor a kísérteties kreszon végigmennek?

fejtetem ki, hogy a békeegyesület programja egy érvényesüljön, hogy a béke Magyarország számára a méltányosság követelményeket biztosítsa. Mint a keresztény szociális gazdasági párt képviselője holnap fogok megjelenni Sir George Clerk előtt.

Végül annak a reményének adott kifejezést *Giesswein* Sándor, hogy e hét végére meglesz a kibontakozás és végre munkához láthatunk.

Konjunktúra a művészetben

Megalakult a Magyar Képzőművészek Nemzeti Szövetsége

Megalakult a Magyar Képzőművészek Nemzeti Szövetsége és kibontakoztatja felhívását, amelyben a társadalmi támogatását kéri. A szövetség se *Tellsch* Edét, se *Kállós* Edét nem tartotta maga közt valónak, azt a két művészt, akik márványba faragták a Gizellát a *Házdnak rendületlenül* ... nemzeti imádságot.

Alkalmunk volt képzőművészeink egyik kitűnőségével beszélgetni, aki az új csoportosulással a következőket mondotta:

— Középszerűség és tehetségtelenség összeháza ez a szövetség. Amint a proletárdiktatúra elején a „nyolcasok” az hittek, hogy az ő idejük elárkezett, pedig az is optimizmus volt, úgy most felekezeti slágyorokkal ugyancsak a tehetségtelenség szerelne érvényesülni. Nem csak felekezeti szempontokból bíráskodtak, de mindazokat, kihagyták, akik mint *Iványi-Grünwald*, vagy *Csók* István, a modernség és haladás felé lépelesek.

Különbben is az új csoportosulással nem érdemes sokat foglalkozni. Kis emberek konjunkturális működése az, amely mihamarabb magától fog összeomlani. A szövetség vezetői a proletárdiktatúra oltái a szakszervezetben épp oly burgú működést fejlettek ki és szinte vetélkedtek abban, hogy ki tud több munkát vállalni a vörös május megünnepelésére. Az egyik agyagságok példái az örösi *Marx*-szobor megmunkálásában értes és találta meg gyönyörűségét. Biztosra veszem, hogy azok az urak, ha a mai idők elnevezése fog beállni, akkor is ott fognak tüntetni valahol az első sorokban.

Politikával a művészetet összekövenni nem szabad. A művészetben csak egy dolgnak van jogosultsága és ez a талант, az pedig megalatja a maga utját.

Gazdasági szempontból sem ésszerű ez a külön csoportosulás, mert a megcsontított magyar állam még kevésbé lesz abban a helyzetben, mint a régi, hogy a művészetet és a művészeket támozassa.

En Sir Georg Clerknd mint a békeegyesület elnöke voltam és azt

HIREK

Mennyit keres egy pesti hordár

Kevesebben vannak mint azelőtt

Budapest, november 2.

(A H. N. tudósítójától) A bolsevizmus alatt elűnt a pesti utcáról egy alak, amely úgy hozzájárult ehhez a városhoz, mintha vege született volna. A városnak, hajlott hátú, aprószemű sarki bizalmast, aki szolgálatlanságban indult utjára, bóróháva szállítottak, a diktatúra legényei a burzsujszólókat, a diktatúra legényei a burzsujszólókat mezezték el és egykettőre elhárították a sarkokról.

Az augusztusi nétkében azonban lassanként visszafelé fordultak a pesti utcákon ezek a szorgalmas szolgák és most ismét vizám emeli meg városunkat, a hordár, ha csak egy szemrehányással is intünk felé. Kíváncsiak voltunk, vajon hogyan jövedelmez most ez a mesterség. Bov nincs telefonálom nem lehet, a jó hordárta nagyobbszükség van, mint valaha. Meg is kérdeztük a derék 184-es számú pirossalakat, aki a következőket mondta:

— Hé, kérem, nem is rossz mesterség mostanában a hordárkodás. Kevesebben vagyunk, mint azelőtt, de úgy mint mindig akart. Az öregemberek lassan kidőlnek, miük nem igen jönnek, így hát megfogyalozva állunk a közönség rendelkezésére. Hogy mennyit keresek naponta? Az bizony kiférhívő, de úgy átlagosan száz korona körül van a napi jövedelem. Az élet nagyon drága, hát mi sem járhatunk eleve. Kíváncsi voltam 10—15 koronát, busszalodt 20—30 koronát jár, de akár olyan megbizás is, amelyikért negyven koronát is kapunk.

A legelső megbizás levél, eszembe szálított ide-oda.

— Hát szerelm? — kérdezők. — Szerelm? Levél az van — mosolyog a 184-es, — de virág, az már ritkában.

Nagy konkurrenciát csinálnak a hevek?

— Éh, legyint a hordár, nem tudja az, amit mi tudunk!

Tovább nem beszél, mert a szomszédos kávéházból valaki intett feléje. Mezemel a sarkálók és odaszékel. Pedig még meg akartam kérdeni, hogy vannak-e most is olyan állanóg megbizás, mint a régi jó időkben, amikor minden politikusnak, minden színésznek, minden zavaróknak, minden újságrónak meg volt a maga stammhordára. Ez aztán tudta is paráns nélkül hozzá kell mennie, melyik miniszteriumba, melyik mágnásböz, melyik kasszaszovhoz, melyik refekcióba, de ennek az időnek biztosan vége már.

— Halottak napja. A kalendárium halottak napját mutatja ma és az emlékezés bus megilletődéssel száll a sötét temetők sivar sírjai felé. Ott eszdelőd őta a világ minden tájára el kell járnia a magyar kegyeletnek az emlékezés e szomorú napján. Szibéria hómezőin, Galicia síros földjén, a Doberdó szikláin, Szerbia járatlan útján, Erdély hegyein mennyi magyar sír rejt el ezernyi halottait, akik fölött jeltelen temetők között is, örökké ott leng a hon-szerelm olthatatlan világossága. És a mult év óta csak szaporodott a fájdalom hantok száma. Itthon pihennek friss sírok ölen az új szabadságharcosok, akiket halálba küldött elvadult betyárok véns keze, a mártírok, kiknek úgy bültött az új magyar élet küszöbén. Halottak napján mily jó emlékezni rájuk és felemelkedni hozzájuk és tanulni belőlük: hitet az örök magyarság örök életében, erőt a küzdelem riasztó nagyságában, megnyugvást az Al-dozat nemhiábevérdésében. Emlékezzünk hát véres találati múlt szabadságunk elhalott katonáira és a

sötétben maradt síroktól vissza-terve gyujtsunk lángot nekik önnön kebelünkben. Intsenek ők a meg-pórtalítás e kemény öröibaen meg-értésre, szeretetre, megpárra, hiesi-letre, intsenek és parancsoljanak büszke magyarságunk fírhétlen-ségére, földünk, fánk, fűvünk örök szerelmére.

— Briand programbeszédé. Briand tegnap Nantessben egy választói gyűle-kezeten nagy programbeszédet mon-dott, amelyben kifejtette, hogy minde-nkor szívén teküdt a köztársasági ervség és valamennyi középpárt koalíciójának eszméje. Briand aztán a következó programot fejtette ki: A jelenlegi al-kotmány fenntartása, oly módon azon-ban, hogy az elnök megválasztása sze-lesébb alapon történeék. A szenátus új-írszervezése, szintén szélesebb alapon kon. Az elnök jogkörét teljesen ki-kell bővíteni. Választási terep szükséges az állam teljes semlegesége. Az új parla-ment legfontosabb munkája a gazda-sági kérdések megoldása lesz. Az állam-unk fokoznia kell bevételeit. Korlátozom kell a papírpénz falságosan nagy for-galomból mert ez oka a drágaságnak. Meg kell szüntetni a termékek minden megterhelésének. (M. T. L.)

— Miért jltoktat a postaiakarak vezetójeke jubileumát? A postaiakar-aképzőintézet mostani ideiglenes vezetóje Baross Géza, — akinek nevéhez fűződik mintegy 700 postaiakaréképzésitíztíviselők elbocsátása. — tegnap szál-gálta le negyvenedik hivatali évét. Ün-nevetésget nem tartottak a híveit, név-nyel kiindulóan a jubileum, mert akkor a szolgálati szabályzat értelmében megdíjazás kellene mennie. Annál in-kább szeretnék Baross nyugdíjazását az intézet tisztviselői, akik a saját po-zíciójukat féltik, mert a postaiakarak siraiban üzemelene az ő egzisztenciá-sítukat fenyeget elsősorban.

— Protekció. Valamikor ez a nem-magyar szó jelentős fontossága volt a magyar közéletben. Várózerlege volt, tűz, amely égetelt, bűnt, amely vá-gított, senjé, amely bízott, Csenög aranyból, szék oklevélén, nagyzerű tudását, tábót, erőt és hatalma erő-sébb volt, mint bárkinek ebben az or-szághoz. Ami e földön embernek el-érhető, azt mind meg lehetett szerzeni protekcióval, s mikor a serűlő fia élete útjára indult félbe esengeti apja szava: Protekcióval jutáljat csak be-jutatlai. És mindenből, amerre men-tünk, manókunk és szemérvünk volt a protekció. A napokban egy barátom-mal beszéltem a kavéházban. Hozták nekí a titokzatos székéből készített teát és a eszdelőd — három szem szacharint. Reakción, mire ő — el-találása gondolatomat — így szót.

— Protekcióim van ebben a hűv-házban!

Es boldogan mosolygott, míg én szo-morúan gondoltam a régi, jó időkre, mikor még öt darab kocka cukor jért a palódi leáhos és mikor még másra kellett a protekció. Óh, szeűny ma-gyarok, hová kerültünk?

— Primadonnák vándorlása. Amint önkök tudják, Kosáry Emmy eszer-ződött a Városi Színházhoz, s Király Ernő, aki nem tud megszokni újabb partnert, gavalódosomn követte őt az új színpadra. A Kosáry szerződése azonban szöveget ölt. Pechy Erzi felebe, aki eddig a Városi Színház-ban aratta a babókat, s mellözés-től félve, egy kezes mozdulattal át-szerződött a szörzenes-utcai Revü-Színházba. Igen jól, de mi lesz most Magyarzón Bökével, aki mostanig a Revü-Színházban hüllöngött a há-nyas Bökésné mellett? Hívogatos hogy Magyarzón Böké se fog helyenyü

gödni a dologba s nyomban átszer-ződik a Fővárosi Orfeumba, ahol a kedves Szöllősy Rózsit tapsolják kí-esként. Az iránt sincs kétség, hogy Szöllősy Rózi se fogadja nyu-godtan a szerződést s egy piruette-el átlibeg az Apolló-Kabardba. Hogy ez az eltolódás hol fog megállni, azt csak a jó isten tudja, mi pestiek legfőbb remegő félrálakcsokkal vitalgok a fejleményeket. Csupán az igazságtalhan beműnkét, hogy — ha már a világháborút és következmé-nyét kibírtuk — ezt a megpróbáltá-nyást is kibírjuk valahogy.

— Cégezető lett egy tisztviselőm. Budapestben igen sokan veszik öröm-mel tudomásul az alábbi kinevezést, amely sem a hivatalos lapban nem je-lent meg, sem pedig egyéb módon nem körtölték világgá. Arról van szó, hogy Csillag Lenkét, a Központi Tel-csarnok hivatalnokát, cégezetővel léps-tették elő. Az új cégezető évök hosszú soraán át, mint Gerlet vezérigazgató (tükármény működtető, rendkívül szor-galmas, hozzáértő és szeretettelgő volt, ugy hogy mindenki, akivel hosszú pályafutása alatt összekötélésben állott szeretteit gond rá. A retteljes lejár-hatlyban minden jogos kívánságát elő-kezeven teljesített, most aztán a gyermekek és hétérek ezrel lútlánan emlékeznék meg róla és örömmel ve-szik tudomásul előléptetését.

— Gázemelés. Smerpás Mórné nagy-venkétése asszony Bertalan-utca 24. számú házában lévő lakásán védelőnél névvel gázot a gázcsapot. A kiömlő gáz megölté.

— Áldéletkevek az ékszerbörzén. Ilven című cikkekrnek vonatkozóan Könyvszínház, a VII. kerületi katonai nyomozó osztály vezetóje annak megválpilását kéri, hogy az elmuld vásárnapon a Quarnero-kávőházban egybevgyűlt ékszergyártók között nem áldéletkevek, hanem a jelenai nyo-mozó osztály detektíveit tartottak raz-ziót és eljárások eredményéről felettes hatóságoknak jelentést is letelek.

— Kihajolt a vonatból. Váradi Gyula tizenötéves tanuló menetközben kihajolt egy vonat alakából. Egy színp elkapta a fejét s a fu koponyatörést szenvedett. A Rókus-körházba viték.

— Házasság. Klein Artur eljegyezte Leichthausn Ilonka kasszonyt Budapesten. Minoen külön értesítés helyett.)

— Temetés. Tegnap délelőt 11 órakor temeték el a farkasréti temetőben Hajdu (Berz) Adólfot, a Pester Lloyd kiadóhivatalának főtisztviselőjét. A temetésen részt-vettek testületleg a Pester Lloyd szerkesztője és kiadóhivatala, ugyviszén az Újságkötő Tisztviselői Egyesület.

— A rokkantak ismét árusíthatnak. November 1-én eltűntek a pesti utakra-ól a pályaudvarok- és az Enke sarko-rol a rokkant cigarettárusok, akik lát-mánnyuk és gyenge cigarettárukkal már annyira behelenték Budapest utcai életébe, hogy most, jelentéktük nélkül szinte árva, kihalt az utca. A Rokkant Baitársak Országos Szövetsége szerezte meg a pénzügyminiszterlőtől lajzár-észere a dohányműnkök utcai árusítá-sára vonatkozó engedélyt azzal a kikö-téssel, hogy a dohányjövők gyártma-nyait nem árusíthatják, elegenden gyenge-ájként, gyenge szovjetet, fu, fulevek-ből készült dohányt árusíthatnak. Az engedély október 31-ikével lejárt s a rokkantak, hogy a rendelet iránti hisz-teleltérzésüket dokumentálják, szomba-ton november 1-én már nem álltak kí az utcákra. Hírvanítottak is a forrad-alam után feltűnt utcai alakok, mert a dohánygyéji szelvényre kapott semmi már négen elfogyott, a novemberi szel-vényvt pedig csak a hét vége felé kezdik beváltani. A rokkantak tükára. Szegő Jenő társvalásokkal kezdett az utcai ci-garettárusítás további engedélyzése ügyében a pénzügyminiszterlőtől.

tekintettel arra, hogy a fél közsözben nunkéntalalom nincs s a rokkantak csak importáló dohányvt fognak árusí-tani, a miniszterium előkezését kérte a rokkantakkal szemben. Mint értesít-lünk, az erre vonatkozó tárgyalások eredményes voltak és a rokkantak 1920. március 15-ig ismét árusíthatnak az utcain. A rendelet holnap, hétfőn fog megjelenni és kedden reggel ismét gze-zenésnkil lesz a gyenge cigarettákhöz.

— Az elsült fegyver? Matyi Miklós huszonötéves cipész Fiumer-pisztolyát tisztogatta: A fegyver véletlenül elsült s a golyó Matyi combjába fúródott. Bevittek a Rókus-körházba.

— Helyreigazítás. Legutóbb megjelent számkönyvben tudósítás jelent meg egy vé-rekesdől, mely a Ritz-szálló éttermében történt. A szereplők annak kieltésére kérnek föl bennünket, hogy utadjuk nem voltak mindenen pontosság, s hogy az ügyet, meg a cikk megjelenése előtt, lova-gás uton elintézték. Szívesen tudomás-ívózzuk ezt, abban a reményben, hogy ezáltal a lovaság ügyet megelőző véreke-dés színhelyétl nem egy elsőkö számla-étterem főgájk kiválasztást, ahol békés uriszerzők és kulturaszorgolók ide-került idegen turisták vasoroznak.

— A „Terike” ötvendörög kerülő színe vásárolt este a Belvárosi Színház-ban. Páles Imre hájos vidéki történele-tudós, hánykával állig hat állat és el-elébe a jubileumhoz és az előzőtében megnyitavók érdeklődés egy fokozódó sikert mutat. A darab intenzív sikerében nagy része van a Belvárosi Színház kiváló egyttelésnek, melynek régi osztály: Mé-száros Giza, K. Simonffy Anna, Husny Rózi, továbbá Huszár és Bánóci, akik-hez jobban Pethő Attila és Motány Antal csatlakoztak. Az előadás hétköznap hat órakor kezdődik.

— Andrásy-utói Színház. Egész héten minden este a pomás műsor és „Vasár-nap este tizkor” kerül bemutatásra. Az előadás kezdete 6 órakor.

— Az Intim Kabaré. reánk műsora. A táborok. A zóli szaró, Mister Jim és, csak a héten kerül már színp. mert jóvó héten, 10-én teljesen új műsrot mutat be a kifltó művészcsoára.

— A Mozgókép-Ötthon e hóti új mű-sora ismét egy fantasztikus érdekes dar-abbal lép a színházlátogató közönség elé. Az előfelvonásos Carnéol című filmdrá-mával hozza, amelyben Lydia Borrell, az olasz egyik legnevesebb művésznője adja a főszerepet, mindvégig igaztón érdekes alakítással. Ezen kívülön érdekes dráman kívül a négyfelvonásos „Az osztrigák her-cégjé” színdarab a műsoron, melyre névze beavatókkal megállíttaták, hogy az idény legjobb vígjátéka, amelyben nem kisebb starok, mint Ossi Oswald és Harry Liedtke játszzak a főszerepet. Az előadások 4, 6 és 8 órakor kezdődnek.

SPORT

Labdarugás

Öt elsőosztályú bajnoki labdarúgó-mérkőzés volt kísorsolva vasárnapra, az egész nap tartó zuhogó eső miatt azonban csak három játék került lebonyolításra. Két első, számos másod-és harmadosztályú mérkőzés pedig a pályák használhatatlansága miatt elmaradt.

A szombati és vasárnapú eredmények után a bajnokság helyezéseben ismét jelentékeny változás történt. Az MTK immár véglegesen elfoglalta 19 ponttal az első helyet szombati győzelmével. Közvetlen mögötte áll a hétről-hétre bravurosabban játszó BTC 16 ponttal, míg a Kispesti AC pontszáma 15 és így 17 harmadik helyre került. Negyedik az FTC. A bajnokság két utolsó helyezettje a ZFC és a BAK 2—2 ponttal.

Kispesti AC—FTC 0:0. Ülői-utó pá-tya. Mindkét csapat rendes összeállítá-sában szerepelt. A síros, nehéz talaj-pály szinte egyformán játszott a két csap-tal, mindössze az volt a különbség, hogy az FTC többet támadott, de ve-szélytelenül, míg a KAC befutásait

